

UPUTE ZA DOPUNU BIBLIOTEKE POKAZATELJA

Dokument: U/D – BP, Inačica: 1.0

Koordinacijsko tijelo u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske

Ove su Upute izrađene u svrhu osiguravanja ujednačenog pristupa odabiru pokazatelja uspješnosti akata strateškog planiranja i postupka dopune Biblioteke pokazatelja.

Lokalni koordinatori upite vezane za dostavu i dopunu Biblioteke pokazatelja dostavljaju nadležnom regionalnom koordinatoru.

Ostale upite vezane za dopunu Biblioteke pokazatelja možete uputiti Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Koordinacijskom tijelu u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, elektroničkom poštom na adresu: strategija@mrrfeu.hr

1. Pokazatelji uspješnosti u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske

Pokazatelji uspješnosti su kvantitativni ili kvalitativni podatci (varijable) koji omogućuju jednostavno i pouzdano mjerenje, te procjenu uspješnosti postignuća promjena povezanih s određenom intervencijom, npr. provedbom javne politike, programa ili mjere.¹

Svaki pokazatelj uspješnosti definiran je²:

- funkcijom (što želimo mjeriti i s kojom svrhom),
- načinom dobivanja (metodologijom izračuna i potrebnim podacima),
- kvalitetom (razinom razumljivosti, mogućnošću praćenja i dostupnosti podataka),
- ograničenjem upotrebe (relevantnost, što možemo mjeriti tijekom određenog vremenskog razdoblja).

U skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17) (u daljnjem tekstu: Zakon):

- svi akti strateškog planiranja izrađuju se i provode u skladu s načelima točnosti i cjelovitosti, učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, održivosti, partnerstva i transparentnosti, na kojima se temelji cjelokupan sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem,
- intervencijska logika u aktima strateškog planiranja mora biti jasna i opravdana,
- ciljevi u aktima strateškog planiranja moraju biti jasno definirani i mjerljivi uporabom relevantnih pokazatelja.
- za sve razine postavljenih ciljeva moraju se definirati odgovarajući pokazatelji uspješnosti.
-

Pokazatelji uspješnosti osnovni su element okvira za praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti provedbe javnih politika i alat za učinkovito upravljanje provedbom i poboljšanje uspješnosti u provedbi javnih politika.

¹ Delorme, P. and Chatelain, O. (2011) 'The role and use of performance measurement indicators'. Aid Delivery Methods Programme. Brussels: EC and EuropeAid.

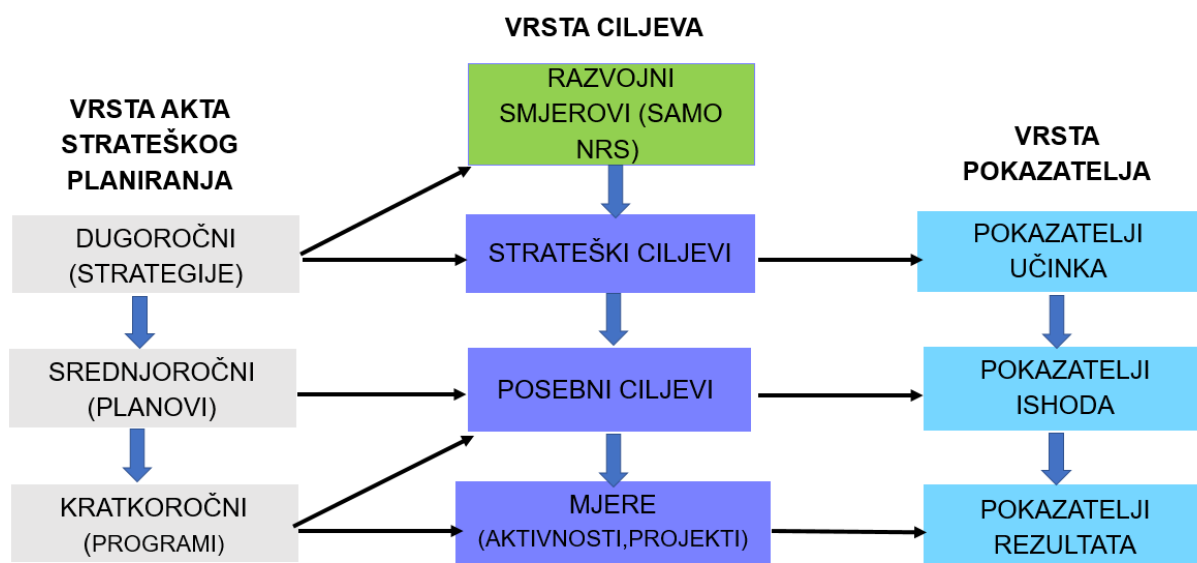
² IFAD. 2007. Results and Impact Management System: RIMS First and Second Level Results Handbook.

2. Vrste pokazatelja uspješnosti u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske

Sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske prepoznaje sljedeće vrste pokazatelja:

- **pokazatelje učinka**, sadržane u dugoročnim aktima strateškog planiranja (nacionalna razvojna strategija, sektorske i višesektorske strategije),
- **pokazatelje ishoda**, sadržane u srednjoročnim aktima strateškog planiranja (nacionalni planovi, planovi razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave),
- **pokazatelje rezultata** sadržane u kratkoročnim aktima strateškog planiranja (provedbenim programima tijela državne uprave i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te akcijskim planovima za provedbu srednjoročnih akata strateškog planiranja).

Slika 1. Prikaz lanca rezultata sustava strateškog planiranja Republike Hrvatske

NAPOMENA:

Imajte na umu kako tijelo nadležno za provedbu javne politike može izravno kontrolirati pokazatelje rezultata, dok na pokazatelje ishoda i učinka može jedino utjecati.

A Pokazatelj učinka

Pokazatelj učinka je kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak koji **omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog strateškog cilja.**

Mjeri dugoročnu promjenu stanja ili okoline (pozitivna ili negativna, namjerna ili nenamjerna), posljedice ishoda i postignuća. Osnova je za donošenje informiranih političkih odluka (vezanih za oblikovanje i poboljšanje učinka provedbe javnih politika). Najvažniji je pokazatelj za praćenje dugoročne uspješnosti provedbe javnih politika te predstavlja krajnji cilj koji se želi postići provedbom određene javne politike.

Potrebno je imati na umu da postizanje učinaka zahtijeva dulje vremensko razdoblje jer na krajnji cilj provedbe javne politike utječe veliki broj čimbenika koji nisu pod izravnom kontrolom nositelja provedbe.

Pokazatelji učinka u Biblioteci pokazatelja označeni su kodom II (*impact indicator*).

B Pokazatelj ishoda

Pokazatelj ishoda je kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak koji **omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog posebnog cilja.** Mjeri promjene izazvane izravnim utjecajem rezultata i promjenu stanja izravnih korisnika javne politike. Najvažniji pokazatelj za praćenje uspješnosti provedbe javnih politika u srednjem roku, (djelovanje javnih tijela na ciljeve kojima se odgovara na javne potrebe ili probleme u određenom razdoblju).

Osnova je za proračunsko planiranje i donošenje informiranih političkih odluka (vezanih za oblikovanje i poboljšanje učinka provedbe javnih politika).

Pokazatelji ishoda u Biblioteci pokazatelja označeni su kodom OI (*outcome indicator*).

C Pokazatelj rezultata

Pokazatelj rezultata je kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak, koji **omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u provedbi utvrđene mjere** (projekta i aktivnosti). Pokazateljima rezultata mjerimo konkretne kratkotrajne rezultate provedenih mjera (projekata i aktivnosti), odnosno količinu isporučenih proizvoda i usluga potrebnih za ostvarenje željenog ishoda javne politike.

Biblioteka pokazatelja ne sadrži pokazatelje rezultata (*result indicator*).

3. Što je Biblioteka pokazatelja?

U skladu s odredbama Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 89/18) (u daljnjem tekstu: Uredba):

- Biblioteka pokazatelja je registar pokazatelja, kojeg uspostavlja i održava Koordinacijsko tijelo u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Koordinacijsko tijelo),
- Biblioteku pokazatelja obvezna su koristiti tijela zadužena za izradu, provedbu i praćenje provedbe akata strateškog planiranja,
- dugoročni i srednjoročni akti strateškog planiranja obvezno sadrže popis pokazatelja učinka i pokazatelja ishoda odabranih iz Biblioteke pokazatelja.

Biblioteka pokazatelja je alat koji tijelima zaduženim za izradu dugoročnih i srednjoročnih akata strateškog planiranja omogućava ujednačeni pristup odabiru odgovarajućih pokazatelja učinka i ishoda, koji su temelj pouzdanog praćenja, izvješćivanja i vrednovanja uspješnosti u postizanju utvrđenih strateških i posebnih ciljeva, odnosno učinkovitog oblikovanja i provedbe javnih politika.

Slika 2. Glavni elementi akata strateškog planiranja Republike Hrvatske

Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/18)

Inicijalna biblioteka pokazatelja izrađena je 2018. godine, u okviru Ugovora o savjetodavnim uslugama (RAS) „Potpora uspostavi sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem te izradi NRS 2030.” sklopljenog između Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, provedenog u nadležnosti Koordinacijskog tijela u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

Biblioteka sadrži pokazatelje učinka i ishoda, a koristi se kao datoteka programa Microsoft Excel. Upravljanje Bibliotekom pokazatelja je u izravnoj nadležnosti Koordinacijskog tijela koje je trajno dopunjava i ažurira.

Pokazatelji učinka i pokazatelji ishoda sadržani u Biblioteci pokazatelja sistematizirani su prema 17 tematskih područja javnih politika, u skladu s područjima razvoja u okviru sustava strateškog planiranja Republike Hrvatske. Kao sastavni dio sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem, Biblioteka pokazatelja je usklađena s razvojnim posebnostima Republike Hrvatske i ključnim područjima razvoja utvrđenima u procesu izrade Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

Biblioteku pokazatelja moguće je, u skladu s utvrđenim potrebama i metodološkom ispravnosti, dopuniti na prijedlog koordinatora za strateško planiranje nositelja izrade akta strateškog planiranja ili regionalnog koordinatora.

S obzirom na obveznike primjene propisa koji uređuju sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem, nije omogućena javna dostupnost Biblioteke pokazatelja.

Tijela zadužena za izradu akta strateškog planiranja, odnosno osobe određene za obavljanje poslova strateškog planiranja, mogu u bilo kojem trenutku od Koordinacijskog tijela zatražiti dostavu posljednje dostupne inačice Biblioteke pokazatelja.

NAPOMENA:

Biblioteka pokazatelja ne sadrži pokazatelje rezultata i nije namijenjena za korištenje tijekom izrade kratkoročnih akata strateškog planiranja (provedbenih programa i akcijskih planova za provedbu nacionalnih planova, odnosno planova razvoja JLP(R)S).

Molimo imajte na umu kako tijela državne uprave i jedinice lokalne regionalne samouprave, tijekom izrade provedbenih programa ili akcijskih planova za provedbu srednjoročnih akata, samostalno utvrđuju pokazatelje rezultata koji omogućuju praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u provedbi pojedine mjere iz nadležnosti.

4. Kada se koristi Biblioteka pokazatelja?

Za potrebe učinkovitog upravljanja i trajnog unapređivanja provedbe akta strateškog planiranja potrebno je osigurati sustavno praćenje napretka u postizanju ciljeva javnih politika utvrđenih aktom strateškog planiranja, odnosno utvrditi pouzdan okvir za praćenje, izvješćivanje i vrednovanje učinkovitosti provedbe javnih politika.

Temeljem razvojnih potreba i potencijala utvrđenih analizom stanja, provedenom za određeni sektor/ područje javne politike/ samoupravnu jedinicu, u skladu s načelima strateškog planiranja, utvrđuju se strateški i posebni ciljevi.

Strateški cilj je cilj definiran u dugoročnom aktu strateškog planiranja, kojim se izravno podupire ostvarenje određenog razvojnog smjera. Strateškim ciljevima se donose strateške odluke kojima se razvoj usmjeruje na najvažnije učinke, poboljšanja ili rezultate koji se žele postići u dugoročnom razdoblju. Uspješnost u postizanju strateških ciljeva se mjeri pokazateljima učinka. Imajte na umu da, u skladu s odredbama Zakona, JLP(R)S ne izrađuju dugoročne akte strateškog planiranja.

Posebni cilj je cilj definiran u srednjoročnom aktu strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za JLP(R)S, povezan s područjem javne politike za koje se izrađuje akt, a kojim se izravno doprinosi postizanju strateškog cilja iz strategije, te definira poveznica s programom u državnom proračunu/ proračunu JLP(R)S. Uspješnost u postizanju posebnih ciljeva se mjeri pokazateljima ishoda.

Tijekom procesa definiranja ciljeva akata strateškog planiranja, uz obveznu primjenu načela strateškog planiranja, svim nositeljima izrade akata strateškog planiranja preporučeno je primijeniti tzv. „SMART“ kriterije. Primjena „SMART“ kriterija će pridonijeti definiranju jasnih i provedivih ciljeva, a posljedično olakšati odabir prikladnih pokazatelja uspješnosti za pouzdano praćenje napretka u postizanju ciljeva.

U skladu s navedenim, te ključnim koracima u izradi dugoročnih i srednjoročnih akata strateškog planiranja, **pokazatelji učinaka i ishoda se iz Biblioteke pokazatelja odabiru nakon definiranja strateških i posebnih ciljeva.**

NAPOMENA:

Svi ciljevi utvrđeni aktima strateškog planiranja moraju biti izravno povezani s provedbom strateških ciljeva, a odabrani pokazatelji uspješnosti s ostvarenjem ciljnih vrijednosti pokazatelja učinka [Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine](#).

5. Odabir pokazatelja uspješnosti

Tijekom utvrđivanja okvira za praćenje napretka u provedbi pojedinog strateškog ili posebnog cilja, preporuka je nositeljima izrade, odabrati iz Biblioteke pokazatelja najviše 3 odgovarajuća pokazatelja učinka ili ishoda. Navedenim brojem pokazatelja moguće je, u najvećem broju slučajeva, osigurati cjelovitu informaciju o napretku u postizanju pojedinog cilja.

Ukoliko nositelj tijekom izrade uvidi da će za potrebe praćenja napretka u provedbi pojedinog cilja biti potrebno odabrati veliki broj pokazatelja (5 ili više), tada je potrebno dodatno provjeriti ispravnost utvrđenog cilja i uskladiti ga s načelima strateškog planiranja.

Tijekom odabira ili definiranja pokazatelja uspješnosti, a u svrhu pripreme kvalitetnog okvira za praćenje, izvješćivanje i vrednovanje provedbe akta strateškog planiranja, svim se nositeljima izrade preporučuje, provjeriti usklađenost svakog pojedinog pokazatelja (i onih odabranih iz Biblioteke pokazatelja) s tzv. „*RACER*” kriterijima:

- *Relevant*: relevantnost – pokazatelj mora biti usko povezan s mjerenjem željenog postignuća,
- *Acceptable*: prihvaćenost – pokazatelj mora biti prihvaćen od strane ključnih dionika i tijela nadležnog za provedbu određene intervencije,
- *Credible*: pouzdanost – pokazatelj mora biti precizan, nedvosmislen i razumljiv nestručnjacima,
- *Easy*: jednostavnost – pokazatelj mora biti jednostavan za korištenje, a prikupljanje podataka treba biti jednostavno i isplativo,
- *Robust*: stabilnost – pokazatelj mora biti temeljen na korisnim, provjerljivim i dostupnim podacima (s kojima se ne može jednostavno manipulirati).

Tijekom odabira (ili definiranja prijedloga) pokazatelja uspješnosti, nositelj izrade akta strateškog planiranja obavezan je:

- provjeriti usklađenost utvrđenih ciljeva s načelima strateškog planiranja za koje je potrebno odabrati odgovarajući pokazatelj uspješnosti,
- provjeriti omogućuje li pokazatelj mjerenje napretka u postizanju utvrđenog cilja na ispravan način, (može li se temeljem podataka koje pruža pokazatelj na transparentan način zaključiti koliko je uspješan napredak u provedbi javne politike)
- ukoliko je primjenjivo, uvijek odabrati pokazatelj koji se prethodno koristio ili ga se koristi za potrebe praćenja i izvješćivanja ili vrednovanja provedbe javnih politika
- uvjeriti se da je za odabrani pokazatelj moguće osigurati dostupnost provjerljivih, pouzdanih i usporedivih podataka,
- provjeriti postoji li potreba za ulaganjem dodatnih resursa za prikupljanje podataka o odabranom pokazatelju (ukoliko postoji, provjeriti dostupnost sredstava za isto).

6. Dopuna Biblioteke pokazatelja

Nositelj izrade je tijekom izrade okvira za praćenje uspješnosti provedbe akta strateškog planiranja, uz naziv svakog pojedinog pokazatelja obvezan navesti i pripadajući kod iz Biblioteke pokazatelja.

Ukoliko nositelj izrade akta strateškog planiranja nije u mogućnosti iz Biblioteke pokazatelja odabrati odgovarajući pokazatelj(e):

- obvezan je samostalno definirati odgovarajuće pokazatelj(e) uspješnosti za praćenje uspješnosti u postizanju utvrđenog cilja/ ciljeva,
- obvezan je po definiranju odgovarajućeg/ odgovarajućih, pokazatelja uspješnosti Koordinacijskom tijelu dostaviti prijedlog(e) za dopunu Biblioteke pokazatelja.

U svrhu osiguravanja ujednačenog pristupa postupku dopune Biblioteke pokazatelja, svi definirani prijedlozi pokazatelja uspješnosti se podnose putem jedinstvenog obrasca u prilogu ovih Uputa.

Obrazac je dostupan za preuzimanje na mrežnoj stranici Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, putem poveznice: [Obrazac za dopunu Biblioteke pokazatelja](#).

Koraci postupka dopune Biblioteke pokazatelja:

1. Za svaki prijedlog pokazatelja potrebno je popuniti zasebni obrazac. Po popunjavanju obrasca sa svim traženim podacima, ovjereni i potpisani obrazac je potrebno dostaviti na provjeru Koordinacijskom tijelu, na adresu elektroničke pošte: strategija@mrrfeu.hr.
2. Po zaprimanju obrazaca za nadopunu Biblioteke pokazatelja, Koordinacijsko tijelo će provesti provjeru metodološke ispravnosti dostavljenih prijedloga pokazatelja kao i prikladnosti istih za praćenje uspješnosti u postizanju ciljeva utvrđenih aktom strateškog planiranja. Očekivano vrijeme provjere, u trajanju ne kraćem od 3 radna, ovisi o broju dostavljenih prijedloga, kvaliteti dostavljenih podataka i metodološkoj usklađenosti pokazatelja uspješnosti.
3. Nakon utvrđene metodološke ispravnosti, Koordinacijsko tijelo će, predložene pokazatelje uspješnosti uvrstiti u Biblioteku pokazatelja, a nositelja izrade obavijestiti o jedinstvenom kodu za identifikaciju pokazatelja te upravnom području Biblioteke pokazatelja u koje je pojedini predloženi pokazatelj uvršten.
4. Ukoliko tijekom provjere ne utvrdi metodološku ispravnost prijedloga, Koordinacijsko tijelo će, nositelju izrade dostaviti komentare i preporuke za poboljšanje zaprimljenih prijedloga i, prema potrebi, prijedloge za izmjenu/ dopunu okvira za praćenje dodatnim pokazateljima uspješnosti.

5. Nositelj izrade je obavezan uvažiti dostavljene komentare i usvojiti preporuke Koordinacijskog tijela vezane za izmjene dostavljenih prijedloga pokazatelja uspješnosti, a s obzirom na to da metodološki neispravni i neprimjereni pokazatelji uspješnosti ne mogu biti uvršteni u Biblioteku pokazatelja.
6. Po usvajanju komentara i preporuka Koordinacijskog tijela vezanih za izmjene/ dopune prijedloga pokazatelja, nositelj izrade dostavlja popunjene obrasce za dopunu Biblioteke pokazatelja Koordinacijskom tijelu na postupanje.

U skladu s odredbama Zakona, s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja, prijedloge za dopunu Biblioteke pokazatelja za potrebe izrade planova razvoja jedinica lokalne samouprave, nakon što u suradnji s lokalnim koordinatorom provjeri sadrži li Biblioteka pokazatelje primjerene za praćenje uspješnosti ciljeva utvrđenih aktom strateškog planiranja, dostavlja isključivo regionalni koordinator.

NAPOMENA:

Koordinacijsko tijelo nije u mogućnosti dati pozitivno mišljenje na nacrt prijedloga akta strateškog planiranja koji ne sadrži odgovarajuće pokazatelje uspješnosti iz Biblioteke pokazatelja.

Prilog 1 - Obrazac za dopunu Biblioteke pokazatelja

Obrazac za dopunu Biblioteke pokazatelja

Prijedlog dopune Biblioteke pokazatelja		
Podnositelj zahtjeva: Navedite naziv tijela koje podnosi zahtjev		
1.	Naziv akta strateškog planiranja	Navedite naziv akta strateškog planiranja, zajedno s razdobljem važenja
2.	Cilj akta strateškog planiranja	Navedite naziv strateškog cilja ili posebnog cilj za koji je potrebno definirati pokazatelj uspješnosti
3.	Vrsta pokazatelja uspješnosti	Navedite vrstu pokazatelja uspješnosti kojim želite dopuniti Biblioteku pokazatelja (pokazatelj učinka / pokazatelj ishoda)
4.	Naziv pokazatelja uspješnosti	Navedite naziv pokazatelja uspješnosti kojim želite dopuniti Biblioteku pokazatelja
5.	Izvor podataka pokazatelja uspješnosti	Navedite izvor podataka za stanje pokazatelja uspješnosti (npr. Eurostat, DZS, Svjetska banka, drugi izvori). Ukoliko je riječ o kompozitnom pokazatelju, raščlanite ga na pojedinačne podatkovne elemente.
6.	Način prikupljanja podataka pokazatelja uspješnosti	Navedite način prikupljanja podataka za pokazatelj uspješnosti (npr. preuzimanje iz administrativnog izvora, primarno istraživanje, iz zasebno vođenih sustava)
7.	Učestalost prikupljanja podataka	Navedite koliko se često prikupljaju podaci pokazatelja uspješnosti
8.	Pravodobnost podataka pokazatelja uspješnosti	Navedite vremenski obuhvat između kraja (promatranog) referentnog razdoblja i dostupnosti podataka o stanju vrijednosti pokazatelja uspješnosti. Može se izraziti u različitim vremenskim jedinicama (npr. dani, mjeseci.)
9.	Referentno razdoblje podataka pokazatelja	Navedite vremensko razdoblje na koje se odnose podaci pokazatelja (npr. podaci dostupni od 2016. godine)

Napomena: Tijekom izrade prijedloga, potrebno je popuniti sve kategorije Obrasca i izbrisati tekst napisan *kurzivom*. Upute vezane za podnošenje prijedloga uputite elektroničkom poštom na adresu: strategija@mrrfeu.hr.

Datum: _____

Ime i prezime koordinatora za strateško planiranje: _____

Potpis koordinatora za strateško planiranje: _____

Datum: _____

Potpis čelnika tijela: _____

Prilog 2 - Infografika postupka dopune Biblioteke pokazatelja

Postupak dopune Biblioteke pokazatelja

